

Exodus 1: “God dienen is de ware vrijheid”. (Aurelius Augustinus)

Orde van dienst:

Welkom: vrijheid.

Votum en zegengroet

Psalm 81: 1, 2, 3

Wet

Psalm 81: 6, 7, 8

Gebed

Inleiding: Ramses II.

Lezen: Exodus 1

Zingen: Lied in Farsi: <https://youtu.be/Co9lj-iDIU0> (Youtube)

Preek

Zingen: Lied 738 Kom zing het lied van Eva.

Gebed

Collecte

Sela: Gebed om vrijheid.

Zegen.

Voor de dienst:

dia 1

Gebed: Vader in de hemel, we begonnen deze dienst met een loflied. Want u bent onze liefde en onze lof waard. Zoals u ook ons uw liefde schenkt.

U bent onze bevrijder. Bevrijder van kwaad en dood.

U bent de Schepper van ons leven.

U bent het die ook de weg naar het nieuwe leven hebt open gelegd. Zo vaak vertelde uw eigen Zoon over zijn Koninkrijk. Een Koninkrijk, dat we zomaar mogen ontvangen. Als een kind.

Daarom begonnen we deze dienst met lof en aanbidding. Oude woorden, die uw kinderen al eeuwen lang zingen. Woorden vol bewondering.

We danken u dat die woorden ook gisteren mochten klinken bij de begrafenis van onze zuster Gerrie Bakker. Woorden van troost en geloof. Vanuit de Bijbel, maar ook in de liefdevolle woorden van de kinderen. We danken u voor het leven van onze zuster. Voor haar bijzondere plekje in onze gemeente. Voor haar vriendelijkheid. Voor haar kinderlijke geloof en vertrouwen in u. Wat goed om te weten, dat uw koninkrijk ook voor haar open staat en zij bij u mag zijn.

We danken u, dat wij ook onderweg mogen zijn.

We danken u voor uw goede geboden, die ons onderweg de weg wijzen en bewaren bij uw verlossing. En wij bidden u met deze psalm of u wilt aanvullen, wilt goedmaken, wat er in ons leven nog ontbreekt. Laat ons leven steeds weer wortelen in uw liefde en vrucht dragen. Amen.

Inleiding: Egypte en Ramses II.

De kinderen van Jakob wonen in Egypte. Het machtige Egypte.

De geschiedschrijver Herodotus noemde Egypte “het geschenk van de Nijl”.

Hier kun je zien waarom.

De Nijl is een van de langste rivieren van de wereld.

Dia 2

Ruim 6000 kilometer. Ontspringt in het Victoriameer . Overal waar de Nijl stroomt is er groen en leven.

Dat zie je hier heel mooi: vlak bij de rivier is het groen.

Daarachter de droge woestijn.

Dia 3

De Nijl mondt uit in de Middellandse zee.

Een grote groene vruchtbare delta.

Dia 4

Exodus betekent 'uitweg', 'uittocht'.

Dia 5

Het gaat over de 'uitweg', de verlossing, die de HERE aan zijn volk Israël gaf uit het machtige Egypte. Een slavenvolk.

In de tijd van Jozef was het gezin van Jakob in Egypte gekomen. Een asielplek tijdens de grote hongersnood. Maar het gezin groeide uit tot een familie, tot een stam en tot een heel volk. De Farao werd bang voor deze groei en wilde het volk uitroeien.

Welke Farao dat precies geweest is, weten we niet.

Veel mensen denken aan Ramses II.

Dia 6

Dat was inderdaad een enorm machtige Farao. Gehuwd met Nefertari: "de schoonste van allen".

Hij werd wel Ramses de Grote genoemd.

Toen hij 10 jaar oud was, was hij al hoofd van het leger. Hij is dan ook de grote 'strijder-Farao'.

Dia 7

Hij is ook de grote 'bouw-Farao'. Hij bouwde vele tempels. Het beroemde Ramasseum.

Hij bouwde Abu Simbel. Een enorme tempel op de grens met Nubië. Dia 8

Wanneer je vanuit Nubië Egypte binnenvoer, zag je dit enorme bouwwerk van Ramses. Het was een soort van waarschuwingsbord: respecteer de macht van de Farao van Egypte! Haal je niets in je hoofd!

Hij was Ramses, zoon van Ra. Door allerlei teksten werd hij vereerd. Zoals deze:

"Zegevierende stier, bemind door Ma'at;
beschermers van Egypte,
bedwinger der vreemde landen;
rijk in jaren, groot in overwinningen;
heer van beide landen,
sterk is de waarheid van Re,
uitverkorene van Re;
heer van de verschijning,
Ramses, bemind door Amon".

dia 9

Na de lezing van Exodus 1:

Het volk Israël was niet het enige volk dat verdrukt werd en als slaaf gebruikt. Het is van alle tijden.

Volken, koningen, vallen binnen en bezetten, verdrukken, plunderen, verkrachten...

Het gebeurt steeds weer en overal.

Amonieten, Assyriërs, Babyloniërs, Grieken, Romeinen, Fransen, Engelsen, Duitsland en in Afghanistan zien we ho in de loop van de jaren bezetter na bezetter het land in zijn greep wil krijgen.

Nu zien we hoe de Taliban het land overneemt en de Sharia wil invoeren.

En zoals altijd vluchten mensen. Is er verdriet. Dood. Chaos.

We zien de beelden op TV over wanhopige mensen. Angst.

Je voelt je machteloos.

In onze gemeente zijn er families uit Afghanistan. Zoals Hamida met haar kinderen. En Sita met haar kinderen. Een paar geleden is de man van Hamida weer terug gegaan naar Afghanistan en we weten niet hoe het met hem is.

En hoe zal het met hun familie gaan. Er is veel verdriet.

Laten we samen een lied zingen in hun moedertaal, het Farsi, en daarna voor hen en voor Afghanistan bidden.

Preek:

Wat is voor een mens het allerbelangrijkste? Wat denkt u?

Misschien zeg je 'gezondheid' of 'eten en drinken'. Een dak boven je hoofd. Of "liefde".

Ja, allemaal belangrijk, natuurlijk.

Maar om ons heen gaat het vooral over "vrijheid". Mensen willen vrij zijn. Zelf hun leven bepalen.

Vandaar alle ophef over de vaccinatie tegen corona: dat moet zeker niet onder dwang!

Met grote borden demonsteren mensen in Nederland en Frankrijk: 'Geef ons onze vrijheid terug!!'.

Of denk aan Afghanistan in deze weken: mensen vluchten voor de Taliban, omdat ze bang zijn voor onderdrukking. Voor de sharia. Mensen vluchten en laten alles achter om maar vrij te zijn.

Eten en drinken is belangrijk en een huis en werk en familie.

Maar wat is dat waard zonder vrijheid?

Alleen: wat is vrijheid? Wanneer ben je vrij?

Ben je vrij als je kunt doen en laten wat jij wilt? Als niemand iets over jou te zeggen heeft?

Geen vader of moeder, geen overheid, geen God?

Wanneer ben je eigenlijk echt vrij? Zal er niet altijd een nieuwe afgod zijn, die jou beheerst?

Daar gaat het over in Exodus. Over een God, die zijn volk vrijheid geeft. Bevrijdt van de afgoden.

Alleen: wat voor vrijheid is dat?

En: als Hij God is, nog machtiger dan de Farao, wordt het volk dan wel echt vrij? Komt het niet van de handen van de éne god in de handen van de andere God? Van de regen in de drup?

Daar gaat Exodus over en deze preek.

Kern: "**God dienen is de ware vrijheid**". (Aurelius Augustinus)

dia 10

1. De grote vraag is of het wel zo fijn is om echt helemaal vrij te zijn.

Zelfs zonder God.

Het klinkt in mensenoren heel verleidelijk. Niet voor niets nemen veel mensen in het vrije westen ook afscheid van God. Als een laatste stap op hun weg naar vrijheid.

Maar er ligt een valkuil.

Deze: als jij helemaal vrij bent om te kiezen, dan ben jijzelf ook helemaal verantwoordelijk voor die keuzes. Als het mis gaat kun je een ander niet de schuld geven.

Iemand schreef: "Als je helemaal vrij bent, hoef je misschien niet meer in God te geloven en God te dienen. Maar je krijgt wel onmiddellijk een andere opdracht: je moet nu op eigen kracht jezelf dienen. En dit leidt tot de zware opdracht: "Wees gelukkig!"

Vrijheid kan dus ook een zware last worden.

Kunnen wij die vrijheid aan?

Daarover leren we iets uit Exodus 1. Van die machtige Farao en die twee vroedvrouwen.

Ik vertelde u al, dat de Farao van Egypte heel rijk was en heel machtig. De machtigste man op aarde in die dagen. Hij was een god in de ogen van de mensen. Zoon van Ra. Geliefd door Amon.

En dat is een soort macht waar je alleen maar van kunt dromen. Farao kon absoluut beschikken over leven en dood van zijn onderdanen.

Hij was de ultieme droom van vrijheid: hij kon alles doen wat hij wilde.

Hij moet dan ook wel erg vrij en gelukkig geweest zijn.

Ja, en dat blijkt niet zo te zijn.

Dat zien we in Exodus 1.

Je vrijheid is niet wat je allemaal kunt kiezen.

Dia 11

Je vrijheid wordt getekend door wàt je kiest.

Ieder mens heeft in dit leven tientallen keuzes. Wel of niet trouwen. Deze auto of helemaal geen auto. Dit land voor mijn vakantie of toch een ander. Dit beroep of een ander.

Allemaal keuzes.

Allemaal mogelijkheden.

Maar al die mogelijkheden zijn niet hetzelfde als je vrijheid.

Je bent pas echt vrij, als je niet alleen veel kunt kiezen. Je vrijheid wordt getekend door wàt je kiest.

Anders gezegd: er is iets in jou, dat al bepaalt wat je gaat kiezen.

Dia 12

Petrus zegt: **"...waar men door beheerst wordt, daarvan is men een slaaf"** (1Petrus 2: 19).

Bijvoorbeeld: denk aan een drugsverslaafde. Die krijgt op een mooie dag een miljoen. Een erfenis van een oudtante. Dat vergroot zijn mogelijkheden enorm: hij kan een eigen huis kopen aan de Côte d'Azur. Hij kan boodschappen gaan doen in Parijs. Hij kan gaan gokken in Las Vegas.

Heel veel mogelijkheden. Niemand die hem tegenhoudt.

Maar is hij daarom vrij?

Nee.

Als je wilt weten of hij echt vrij is, moet je niet kijken wat hij er allemaal mee kan doen, maar wat hij met dat miljoen gaat doen. Dan zie je pas hoe vrij hij is.

Ik denk zelf, dat hij naar de dichtstbijzijnde drugsdealer zal gaan om zijn drugs te halen.

Hij wordt beheerst door drugs en dus zal hij vlak om de hoek zijn drugs kopen. Want daardoor wordt hij beheerst. In zijn hart zit een afgod en die houdt hem gevangen.

Kijk nu eens naar die Farao. Hoe vrij is hij? Heel vrij!

Hij kan bijna alles. Hij is Farao. Zoon van Ra!

Maar wat kiest hij?

Hij maakt de zwakke keus om van dat volkje van Jakob een slavenvolk te maken. En even later gaat hij kwetsbare baby's vermoorden.

Ziet u: hoe machtig en vrij Farao ook is, hij laat zich leiden door trots en angst.

En kijk dan eens naar die twee vroedvrouwen: dat is een heel ander verhaal. Zij zijn eigenlijk in alles de tegenstelling van de Farao. Ze zijn zwak en kwetsbaar. Ze zullen ook niet erg rijk geweest zijn. In ieder geval lang niet zo rijk als de Farao.

En ze krijgen een bevel van de machtigste man op aarde: "Doodt de baby, als het een jongetje is".

En wat doen ze?

Ze weigeren.

Ze laten zich niet onder druk zetten. Ze kiezen er in vrijheid voor om het bevel naast zich neer te leggen. Hoe vrij kun je van binnen zijn!

Dat is het: ook al heb je heel veel mogelijkheden, hoge positie, veel geld, een eigen vliegtuig, vrijheid, dan kun je volgens de bijbel toch een slaaf zijn.

Of je kunt heel erg weinig mogelijkheden hebben en toch heel vrij zijn.

De vraag is: is jouw hart wel vrij? Wie is daar koning?

2. Om te weten of je echt vrij bent, zou je voor jezelf eens terug moeten kijken in je leven. Terugkijken.

Dus niet vooruit kijken naar wat je allemaal kunt kiezen. Maar terug kijken naar wat je gekozen hebt.

Wat voor patroon zie je?

Wat drijft jou ten diepste? Ben je echt vrij?

Koos je je opleiding voor het grote geld?

Kies je vaak voor je aanzien? Kies je voor jouw gelijk? Jouw comfort en luxe?

Kijk nog eens naar die vroedvrouwen: die staan voor een supermoeilijke keus.

Ze lopen grote kans om voor de krokodillen gegooid te worden.

Toch laten zij zich niet leiden door angst of comfort. Ze weigeren om baby's te vermoorden en gaan daarom recht tegen het bevel van de Farao in. Ze zijn vrij.

En die Farao?

Die staat ook voor een moeilijke keus.

Er is een vreemd gezin zijn rijk binnengekomen en dat gezin groeit. Het wordt een volk.

Het worden er te veel. Te sterk.

En de Farao wordt bang: stel dat Egypte van buitenaf wordt aangevallen en dat die Hebreërs zich dan bij de vijand aansluiten!

En wat doet die Farao?

Hij laat zich door angst beheersen. Door macht. Door aanzien.

Hij kiest de makkelijkste weg: de weg van geweld en onderdrukking. Hij wil niet kwetsbaar zijn.

Dia 13

We leren: **als je echt vrij bent, dan durf je ook moeilijke keuzes te maken.**

Waarom?

Omdat het niet gaat om jouzelf. Om jouw comfort of gemak. Om je aanzien of geld. Je bent vrij!

Hoe doe je dat? Hoe word je zó onafhankelijk, zo vrij?

3. Dat is het laatste:

We komen niet allemaal elke dag voor keuzes te staan zoals die vroedvrouwen. Er zijn grote en kleine keuzes. Maar in bijna alle keuzes zit het element: kies ik voor mijzelf of durf ik te offeren, kwetsbaar te zijn?

En nu is het laatste punt hoe je in moeilijke situaties een moeilijke keus kunt maken. Niet altijd de makkelijkste weg waarbij je steeds kiest voor je eigen gemak en veiligheid.

Hoe kun je een leven leiden, dat niet alleen maar om jezelf draait. Maar een klein leven, dat ook groot kan zijn. Een leven met impact. Met betekenis. Een leven zoals die vroedvrouwen Pua en Sifra.

Want dat is iets wat erg opvalt in deze geschiedenis.

De naam van die Farao wordt niet eens genoemd.

Maar de namen van die eenvoudige vroedvrouwen wel! Pua en Sifra.

We kennen ze nog: 3200 jaar later.

Over een groot leven gesproken.

Maar: waarom deden die vroedvrouwen dat eigenlijk? Of beter: hoe konden ze dat?

Waarom kozen ze niet gewoon voor zichzelf?

Dia 14

Dat staat er: **“Maar de vroedvrouwen hadden ontzag voor God en deden niet wat de koning van Egypte hen had opgedragen: ze lieten de jongentjes in leven”**.

Ontzag voor God.

Geloof in God maakt mensen blijkbaar moedig.

Vaak denken mensen, dat christenen maar bange, grijze burgers zijn. Durven niets. Springen nooit eens lekker uit de band. Mensen zonder avontuur in hun bloed.

Maar dat is dus niet zo.

Vraag het maar aan de vele artsen en zendelingen, die hun leven hebben gegeven voor zieken en armen in derdewereldlanden. Aan de vele christenen, die vluchtelingen ondersteunen en opvangen.

Of voor hun geloof stierven op de brandstapels.

Vraag het aan mensen als Maarten Luther of Dietrich Bonhoeffer.

Jesus volgen vraag veel moed. Want je kunt vervolgd worden. Gehaat. Je kiest vaak tegen jezelf en voor God en je naaste.

Het is vaak niet de makkelijkste weg. Er is moed voor nodig.

Waar haal je die moed vandaan? Hoe kun je kwetsbaar en zwak zijn?

Door je kracht ergens anders vandaan te halen.

Dat doen die vrouwen. Zij weten: God is sterker dan die Farao met al zijn strijdwapens.

Zij hebben ontzag voor God. De God van Abraham, Izaäk en Jakob.

Kijk eens hoe hij zijn volk in leven heeft gehouden door al die jaren heen. Door de hongersnood heen. Kijk eens hoe het volk groeit. Hoe hij gezondheid en kracht geeft aan moeders om kinderen te baren.

Die vroedvrouwen knielen voor de God van Jozef.

Zoals ook Jesus zelf uit ontzag voor zijn vader de weg naar Golgotha liep en zich offerde. Wegcijferde.

Ontzag voor God betekent: wat de mensen ook van mij denken, het zal me een zorg zijn. Ik laat mij daar niet door gevangen zetten. Voor mij is vooral belangrijk wat God van mij denkt. Of ik nu succesvol ben in de ogen van anderen, wat kan mij dat schelen?

Natuurlijk mag ik verlangen naar veiligheid en rust, naar welvaart en vrede met mensen.
Maar het is niet beslissend.

Hoe ziet God mij.

Dat telt het meest.

Dat maakt je vrij.

Vrij van trots en status. Van dwingende afgoden in je leven. Van zelfhandhaving en bezit.

Dát is de God van Jozef: Hij maakt je vrij.

Augustinus heeft dat in zijn leven ontdekt.

Toen hij God losliet werd hij een gevangene van zijn eigen lusten. Lusten, die alleen maar
groeiden hoe meer hij ze voedde. Bodemloos.

Toen hij God terugvond, vond hij ook zijn vrijheid terug.

Het geheim van vrijheid is dus niet, dat je je losmaakt van allerlei bindingen. Dat je nergens
respect voor hebt en van niemand houdt. Dat je helemaal losgaat. Vrijheid blijheid. Dia 15
Nee, echte vrijheid is dat je nadenkt over deze vraag: wie of wat verdient mijn respect en
liefde? Wie maakt mij echt vrij?

Amen.

Gebed:

We danken u, Vader, voor de vrijheid die u ons geeft. Vrij van schuld door uw vergeving. Vrij
van de afgoden in onze wereld door Uw Geest, die ons over uw liefde vertelt en trouw en zo
in onze harten ook het vertrouwen in u herstelt. Vrij van angst, omdat u met ons meegaat
door het leven. Vrij van bodemloos verdriet, omdat we op weg mogen zijn naar uw
Koninkrijk van vrede waar u zelf alle tranen zult afdrogen. Vrij van egoïsme, omdat we aan
Jezus zien wat naastenliefde uitwerkt.

Geef dat we zo in het leven mogen staan. Zo vrij als een Sifra en Pua.

Woon in ons hart door uw Geest en geef ons door Hem het verlangen om moedig te zijn als
Jezus. Om ons kruis op ons te nemen en hem na te volgen.

We danken u, dat u ons een dag vol vrijheid geeft waardoor we alle tijd hebben om alles wat
u ons belooft te overdenken. Om onze zegeningen te tellen. Om onze naasten te
ondersteunen. Op te komen voor vluchtelingen, voor wezen en weduwen.

Geef dat we een gemeente mogen zijn waarin jongeren niet onder druk leven, maar de
vrijheid proeven om zelf te kiezen.